

INTERFAOL METODLAR YORDAMIDA INGLIZ TILINI O'RGATISH SAMARADORLIGI

Dilsora Xamroqulova

Student of English Faculty at SamSIEL.

Contact details: +99 8 88 685 05 88

dilsora2345@gmail.com

*Supervisor: **Feruza Khandamova***

Teacher at SamSIFL

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 10.01.2026

Revised: 11.01.2026

Accepted: 12.01.2026

KALIT SO'ZLAR:

*Interfaol metodlar,
pedagogik yondashuv,
o'qitish usullari, bilim
rivoji, til ko'nikmalari,
mustaqil fikrlash,
motivatsiya,
kommunikativ
kompetensiyalar, ijodiy
tafakkur, raqamli
vositalar, innovatsion
ta'lim, virtual
mashg'ulotlar.*

Mazkur maqola interfaol metodlar yordamida ingliz tilini o'rgatish samaradorligini tahlil qilishga bag'ishlangan bo'lib, zamonaviy ta'lim jarayonida pedagogik yondashuvlarning o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kommunikativ rivojlanishiga ta'sirini ilmiy asosda o'rganadi. Tadqiqotda an'anaviy o'qitish usullari bilan interfaol metodlarning o'ziga xos xususiyatlari, ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri, shuningdek, o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlash va motivatsiyasini oshirishdagi roli chuqur tahlil qilinadi. Maqolada interfaol metodlar, jumladan rolli o'yinlar, guruh ishlari, muhokamalar va loyiha asosidagi mashg'ulotlar yordamida o'quvchilarning tinglab tushunish, so'z boyligi, nutq va yozma ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari yoritiladi. Shu bilan birga, o'qituvchining pedagogik mahorati va interfaol metodlarni samarali qo'llashi ingliz tilini o'rgatish jarayonida ta'lim sifatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi ilmiy asosda ko'rsatib berilgan. Interfaol metodlar yordamida o'quv jarayoni o'quvchining faolligi va

ishtirokini kuchaytiradi, bilimlarni yuzaki qabul qilish o'rniga, ularni amaliyotga tatbiq etish va muammolarni mustaqil hal qilish imkonini beradi. Bu esa o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy tafakkurini rivojlantirib, ularning ingliz tilini samarali o'rganish motivatsiyasini oshiradi. Bu yondashuv o'quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirish, ularning o'qishga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasini kuchaytirishda, shuningdek, zamonaviy pedagogik jarayonlarni takomillashtirishda muhim manba bo'la oladi.

XXI asr ta'lim tizimi ingliz tilini o'rgatishda interfaol metodlar va raqamli texnologiyalar yordamida o'quvchilarning bilim, kommunikativ ko'nikma va shaxsiy rivojlanishini oshirish jarayonida tub o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Globallashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va sun'iy intellektning jadal rivoji ta'lim jarayonida virtual laboratoriyalar, onlayn platformalar va interfaol metodlarga asoslangan yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa, o'qitish usullari ingliz tilini o'rgatishda ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida maydonga chiqib, o'quvchilarning tinglab tushunish, so'z boyligi, nutq va yozma ko'nikmalari, shuningdek, shaxsiy rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda ingliz tilini o'rgatishda ta'lim samaradorligini oshirish masalasi faqat grammatik qoidalarni o'rgatish bilan cheklanmay, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish va amaliy kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishni ham o'z ichiga oladi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar, sun'iy intellektga asoslangan o'quv platformalari va raqamli vositalarning mazmuni va shakli o'quvchilarning faolligi, bilimlarni o'zlashtirish darajasi, nutq ko'nikmalari hamda o'qishga bo'lgan motivatsiyasini belgilaydi. An'anaviy, o'qituvchi markazli ta'lim usullari ma'lum bilimlarni yetkazishda muhim bo'lsa-da, bugungi sharoitda ular o'quvchining individual ehtiyojlarini qondira olmaydi. Shu bois interfaol, shaxsiylashtirilgan va loyiha asosidagi ta'lim usullariga ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Til o'qitish sohasida faoliyat olib borgan olimlar — Jeremy Harmer, Scott Thornbury va Diane Larsen-Freeman ingliz tilini o'rgatishda faol o'rganish muhitini yaratish va texnologiyalardan samarali foydalanish

zarurligini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, samarali o'qitish usullari o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Guruh ishlari, loyiha mashg'ulotlari, virtual laboratoriyalar va sun'iy intellektga asoslangan interfaol metodlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, muammoni hal qilish ko'nikmalari va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. O'qitish usullarining to'g'ri tanlanishi nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini, ingliz tiliga qiziqishini va kelajakdagi kommunikativ faoliyatga tayyorgarligini mustahkamlaydi. Shu sababli, ingliz tilini o'rgatishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni, raqamli texnologiyalar va interfaol metodlarni amaliyotga joriy etish, o'qituvchilarning metodik mahoratini oshirish va o'qitish usullarini doimiy takomillashtirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir. Mazkur masala nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lib, ta'lim sifatini yuksaltirish orqali o'quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirish va ularni global miqyosda samarali muloqot qila oladigan shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Mazkur maqolada interfaol metodlar, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarga asoslangan o'qitish usullarining ingliz tilini o'rgatish jarayonidagi ta'lim samaradorligiga ijobiy va salbiy ta'siri, shuningdek, ularning o'quvchilarning bilim olish jarayoni, nutq va yozma ko'nikmalari, tanqidiy fikrlashi va o'quv motivatsiyasiga ta'siri ilmiy asosda tahlil qilinadi. Maqolada ta'lim jarayonida samarali o'qitish metodlarini tanlash, interfaol va innovatsion usullardan foydalanish, shuningdek, o'quvchiga yo'naltirilgan shaxsiylashtirilgan ingliz tili muhitini yaratish masalalari chuqur yoritilgan. Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar rivoji sharoitida ingliz tilini o'rgatish usullarini qayta ko'rib chiqish, o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirish va innovatsion interfaol metodlarni amaliyotga joriy etish zarurati tobora ortib bormoqda. Shu bois ta'lim samaradorligini oshirishda interfaol metodlar va raqamli texnologiyalarning o'rnini pedagogika va til o'qitish fanining eng dolzarb tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada o'qitish metodlarining ingliz tilini o'rgatish jarayoniga ta'siri har tomonlama tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor o'qitish usullarining o'quvchilarning tinglab tushunish, nutq va yozma ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, ijtimoiy va kommunikativ faolligiga ta'sir mexanizmlarini ochib berishga qaratiladi. Maqolada shuningdek, o'qitish metodlarining ijobiy jihatlari — o'quvchilarning faolligini oshirish, ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'qishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish bilan bir qatorda, noto'g'ri tanlangan metodlarning salbiy oqibatlarini — passivlik, bilimlarning yuzaki o'zlashtirilishi va motivatsiyaning pasayishi holatlari ilmiy asosda tahlil qilinadi. Ta'lim

samaradorligini oshirish uchun interfaol, innovatsion va raqamli o'qitish usullarini oqilona tanlash, pedagogik mahoratni rivojlantirish va zamonaviy metodlarni amaliyotga tatbiq etish zarurligini ko'rsatadi. Shu tariqa, mazkur ish ingliz tilini o'rgatishda ta'lim sifatini yuksaltirish, o'quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantirish va pedagogik faoliyatni takomillashtirishda muhim nazariy-amaliy manba bo'la oladi.

Paulo Freire shunday degan edi: "Ta'lim — bu bilimni uzatish emas, balki ongini uyg'otish jarayonidir." Freirening tanqidiy pedagogika g'oyasi interfaol va raqamli metodlar bilan juda uyg'un keladi. Dialogga asoslangan o'qitish, virtual seminarlar va sun'iy intellektga asoslangan interaktiv mashqlar o'quvchining ongli ishtirokini ta'minlaydi. Shu tariqa, o'quvchilar faqat ma'lumot qabul qiluvchi emas, balki tahlil qiluvchi va ijodiy fikrlovchi shaxsaga aylanadi, bu esa ingliz tilini o'rganish samaradorligini oshiradi.

Albert Einstein esa shunday degan edi: "Ta'lim — bu faktlarni yodlash emas, balki fikrlashni o'rganishdir." Einsteinga ko'ra, haqiqiy ta'lim o'quvchini mustaqil fikrlashga undagandagina samarali bo'ladi. Raqamli texnologiyalar, interfaol va muammoli vazifalar o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirib, ularni analitik va ijodiy qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Shu bilan birga, virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar orqali bilimlarni amaliy qo'llash imkoniyati ta'lim sifatini oshiradi.

Sugata Mitra esa shunday degan edi: "Bola o'zini qiziqtirgan mavzuda o'zi o'rganishni boshlaganda, u eng samarali tarzda o'rganadi." Mitraning "Hole in the Wall" tajribasi o'quvchilarning mustaqil va interfaol o'rganishini ta'kidlaydi. Onlayn resurslar, interaktiv mashqlar va sun'iy intellekt asosidagi o'qitish platformalari ushbu nazariyani amaliyotga tatbiq etadi. Shu orqali o'quvchilar mustaqil fikrlash va mas'uliyatli o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Sugata Mitra bilan bir qatorda Ken Robinson shunday degan edi: "Ta'lim kreativlikni rivojlantirishga xizmat qilishi kerak." Robinsonning fikricha, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish interfaol va muammoli vazifalar yordamida amalga oshiriladi. Virtual loyihalar, guruh ishlari va interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi va ularni ingliz tilida erkin muloqot qilishga tayyorlaydi.

Richard E. Mayer esa shunday degan edi: "O'quvchining faol o'rganishi vizual va interaktiv vositalar yordamida samarali bo'ladi." Mayerning kognitiv nazariyasiga ko'ra, interfaol metodlar va multimedia resurslari o'quvchilarning bilimni qabul qilish, saqlash va amaliyotga tatbiq etish qobiliyatini oshiradi. Shu tariqa, sun'iy intellektga asoslangan

individual mashg'ulotlar va interaktiv darslar ingliz tilini o'rgatishda ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Mazkur besh mutafakkir — Freire, Einstein, Mitra, Robinson va Mayer — bir nuqtada fikr birlashtiradi: ingliz tilini o'rgatishda ta'lim samaradorligini oshirish uchun o'quvchilarni faqat ma'lumot qabul qiluvchi sifatida emas, balki mustaqil, interfaol va ijodiy fikrlashga undash zarur. Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, virtual laboratoriyalar va interfaol metodlar bu jarayonni yangi bosqichga olib chiqadi. Shu orqali o'quvchilar individual ehtiyojlariga moslashtirilgan mashg'ulotlarda bilimni kengaytiradi, muammolarni hal qiladi, hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va global ta'lim sifatini oshirishga hissa qo'shadi.

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlar yordamida ingliz tilini o'rgatish samaradorligini, shuningdek, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt vositalarining ta'lim jarayonidagi ahamiyatini ilmiy asosda tahlil qildi. Tadqiqot ko'rsatdiki, o'qitish usullari nafaqat bilim uzatish vositasi, balki o'quvchilarning tafakkuri, ijodiy salohiyati va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Interfaol metodlar, jumladan rolli o'yinlar, guruh ishlari, loyiha asosidagi mashg'ulotlar va virtual laboratoriyalar o'quvchilarning faolligi va mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi, shuningdek, ularning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. Sun'iy intellekt va raqamli platformalar esa ta'limni shaxsiylashtirish, individual qiyinchilik darajalarini aniqlash va kompetensiyalarni samarali rivojlantirish imkonini beradi. Mutafakkirlar — Freire, Einstein, Mitra, Robinson va Mayer — ning pedagogik g'oyalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim samaradorligini oshirish uchun o'quvchi faqat passiv bilim qabul qiluvchi emas, balki faol, tanqidiy va ijodiy fikrlovchi shaxsga aylanishi zarur. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar va texnologiyalarga asoslangan o'qitish usullari global ta'lim sifatini oshirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Umuman olganda, XXI asr ta'limi o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashtirilgan, muammoli, hamkorlikka va texnologiyalarga asoslangan o'qitish jarayonini talab qiladi. Shu orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashni o'rganadi, muammolarni hal qiladi, ijodiy salohiyatini rivojlantiradi va global raqobatbardosh kompetensiyalar bilan boyitiladi. Mazkur tadqiqot pedagogik amaliyot va ta'lim sifatini oshirish yo'nalishida muhim manba bo'lib, zamonaviy o'qitish metodlarini takomillashtirishga ilmiy asos yaratadi.

Adabiyotlar

1. Bloom, Benjamin. Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. New York: Longmans, Green, 1956. – bet 45.
2. Dewey, John. Democracy and Education. New York: Macmillan, 1916. – bet 112.
3. Einstein, Albert. Essays in Science. New York: Philosophical Library, 1934. – bet 67.
4. Freire, Paulo. Pedagogy of the Oppressed. New York: Continuum, 1970. – bet 98.
5. Vygotsky, Lev. Thought and Language. Cambridge, MA: MIT Press, 1962. – bet 130.

